

DRUŠTVO SLOVENSКИH KNJIŽEVNIH PREVAJALCEV
SLOVENIAN ASSOCIATION OF LITERARY TRANSLATORS

Društvo slovenskih književnih prevajalcev

podeljuje

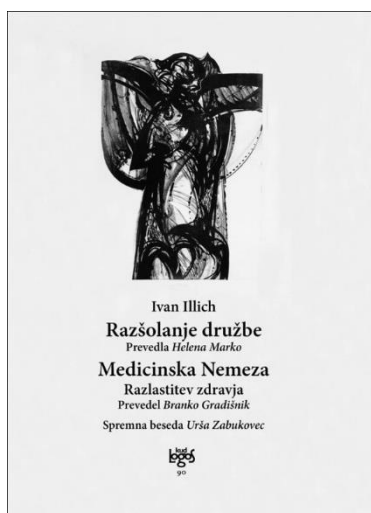
JERMANOVO NAGRADO za leto 2025

HELENI MARKO

za prevod izbranih del Ivana Illicha.

In sicer za dela: *Razšolanje družbe* (KUD Logos, 2023), *Vernakularni spol* (KUD Logos, 2024), *Pravica do koristnega brezdolja* (KUD Logos, 2024) in *Onkraj ekonomije in ekologije* (KUD Logos, 2024).

Utemeljitev komisije za Jermanovo nagrado pri DSKP v sestavi dr. Nada Grošelj (predsednica), dr. Nadja Dobnik in dr. Sonja Weiss.

Sociologinja in anglistka Helena Marko se je v preteklih petih letih podpisala pod 15 pomembnejših prevodov, predvsem s področja psihoterapije in psihoanalize. V njenem delu se zrcalita obvladanje psihoterapevtskega in psihoanalitičnega izrazja ter velika jezikovna inventivnost. Sodelovala je z več uveljavljenimi založbami, kakršni sta KUD Logos in UMco. Njeni prevodi se uporabljajo kot študijska literatura za psihoterapevte.

Ivan Illich (1926–2002) je bil eden najostrejših kritikov zahodne družbe, znan po ostri analizi modernih institucij in mehanizmov, s katerimi se te polaščajo vseh sfer človekovega življenja. Na Dunaju rojeni katoliški duhovnik, ki je bil po izobrazbi teolog in zgodovinar, je svoje dojemanje naravne resničnosti, ki vedno vsebuje tudi sledi (razodevanja)

nadnaravnega, prenesel na področje sociologije, kjer ga je imanentiziral: v *Razšolanju družbe*, *Vernakularnem spolu*, *Pravici do koristnega brezdolja* ter *Onkraj ekonomije in ekologije* je pokazal, kako se zlo v družbi razodeva ne kot odsotnost dobrega, temveč kot njegova zamenjava: tehnologija naj bi človeka osvobajala, a ga v resnici zasušnjuje, nenadzorovano pospeševanje mu ne prinaša več prostega časa, ampak ga hromi, razrast storitev mu ne nudi udobja, ampak mu jemlje avtonomijo. Illich, erudit in poliglot,

zaljubljenec v latinščino, ima samosvoj slog, ki se podreja logiki njegove misli: to so dolge povedi z razvejanimi podredji, blago začinjene z arhaizmi. Njegove odlike so tudi tvorjenje novih besed, posrečeno preosmišljanje že obstoječih pojmov ali pa prenos pojma oziroma koncepta z enega področja na drugega, s čimer si kot avtor razširja miselni manevrski prostor, da bi tako nazorneje opozoril na skrb vzbujajočo resničnost, ki se kaže, a je ne vidimo...

Prevajalka Helena Marko se je z Illichevo pisavo spopadla suvereno: angleški izvirnik je v slovenščino prelila tako, da je ohranila njegovo zgoščenost, pomensko nasičenost ter energičen ritem s pridihom neprisiljene, nevsiljive arhaičnosti, pri tem pa upoštevala notranje zakonitosti slovenščine ter pogumno izkoristila njene izrazne možnosti. Poseben izziv je bil prevod pojmov, ki v splošni zavesti označujejo eno, Illich pa je z njimi opisoval nekaj drugega – največkrat nekaj, kar obstaja ali je obstajalo, a tega nismo zadovoljivo uzavestili (primer: angleško besedo »gender« je Helena Marko prevedla kot »vernakularni spol«, saj Illich s tem izrazom ne napotuje na slovnični ali tako imenovani družbeni spol, ampak, kot se je izrazil sam, na način percepcije dualnosti). V prevodu Helene Marko se nam Ivan Illich v slovenščini razodeva kot pronicljiv, drzen, globok in prepričljiv mislec, ki nas še vedno nagovarja z nezmanjšano aktualnostjo svojih analiz in pogledov. Zato ji komisija za Jermanovo nagrado pri DSKP soglasno podeljuje Jermanovo nagrado za leto 2025.

Življenjepis prevajalke:

Foto: osebni arhiv

Helena Marko (1974) je prevajalka proznih in humanističnih besedil iz angleščine v slovenščino in iz slovenščine v angleščino. Na Filozofski fakulteti v Ljubljani je diplomirala iz angleškega jezika s književnostjo in sociologije kulture, na Inštitutu za integrativno svetovanje in psihoterapijo (IPSA) v Ljubljani pa je zaključila še petletni podiplomski študij iz transakcijske analize (psihoterapevtska smer). Po desetletju pisanja o glasbi in turizmu v slovenskem in angleškem jeziku za Radio Študent, Muska, *The Slovenia Times* in druge medije se je specializirala za prevajanje knjig s področja psihoterapije, psihoanalize, psihologije, psihiatrije, sociologije in antropologije. Med njenimi najbolj odmevnimi prevodi so *Rabelj ljubezni in druge psihoterapevtske zgodbe*, *Strmenje v sonce: kako premagamo grozo pred smrtjo* in *Kako sem postal, kar sem: psihiatrovi spomini* (dr. Irvin D. Yalom); *Moč različnosti: vez med duševno motnjo, nadarjenostjo in genialnostjo* (dr. Gail Saltz);

Zanos: psihologija optimalnega izkustva (dr. Mihaly Csikszentmihalyi); *Anatomija ljubezni: evolucija spolnosti, zakonske zveze in prešuštva* (dr. Helen Fisher) in učbenik *Osnove klasične psihoanalize* (dr. Mihail Rešetnikov, dr. Alfred Pritz) za založbo Sigmund Freud University Press.